אשם תלוי בא על הנבלה אמר ליה והאנן תנן וחכמים אומרים א] אינו מביא אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת ואי ר' אליעזר בנדבה (א) נמי אתי אמר ליה מ"ט לא מתנית זימנין סגיאין תניתה קמי מר ומנו רבה ואמר לי הא מני רבי אליעזר היא דאמרו לו דתנן אלא אומרים ב] לו המתן עד שתכנס לבית הספק אמר ג] רבא מאי טעמא דאמרו לו אמר קרא [1]אשר לא תעשינה (בשגגה) ואשם אמר ד] רבא מ"ט דרבנן דאמרי אין מביאין אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת ילפי א)מצות מצות מחטאת חלב מה להלן ה] שזדונו כרת ושגגתו חטאת אף כאן דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת: תנו רבנן חמשה אשמות מכפרין אשם תלוי אין מכפר ו] כפרה גמורה מאי קאמר אמר רב יוסף ה"ק חמשה אשמות מכפרין כפרה גמורה ואשם תלוי אאין מכפר כפרה גמורה ודלא כר' אליעזר דאמר אשם תלוי בא על הנבלה רבינא אמר הכי קתני חמשה אשמות אין אחר מכפר כפרתן דכי מתיידע ליה מייתי אשם תלוי אחר מכפר כפרתו דלכי מתיידע ז] לא מייתי כדתנן חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יה"כ חייבין להביא אחר יה"כ חייבי אשמות תלויין פטורין: חייבי חטאות ואשמות ודאין כו': קתני חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יוה"כ חייבין להביא לאחר יה"כ חייבי אשמות תלויין פטורין ח] מנהני מילי כי אתא רב דימי א"ר אמי א"ר חנינא אמר קרא [2]וכפר על הקודש מטומאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם ב)חטאים דומיא דפשעים מה פשעים דלאו בני קרבן אף חטאים דלאו בני קרבן מכפר אבל (ב) חטאים ט] בני קרבן לא מכפר א"ל אביי והא כי כתיב הדין קרא בשעיר הנעשה בפנים הוא דכתיב דלא מכפר על י] עבירות דמצוה ידועה אבל שעיר המשתלח דמכפר על עבירות דמצוה ידועה אימא לך אפילו על חטאים דבני קרבן נינהו מכפר אלא אמר אביי מהכא [3]והתודה עליו יא] [את] כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם חטאים דומיא דפשעים מה פשעים דלאו בני קרבן אף חטאים דלאו בני קרבן אבל חטאים דבני קרבן נינהו לא מכפר ומיעטיה קרא בשעיר המשתלח למימרא דעל חטאים דבני קרבן נינהו לא מכפר א"ל רב דימי ממאי דהני פשעים יב] לאו בני קרבן נינהו יג] דלמא הני דבני קרבן נינהו כדתנן ג)ארבעה מביאין על הזדון כשגגה איתמר נמי כי אתא רבין אמר ר' יוסי אמר ריש לקיש והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם חטאים דומיא דפשעים מה פשעים דלאו בני קרבן מכפר אף חטאים דלאו בני קרבן מכפר אבל חטאים דבני קרבן לא מכפר אמר (ג) אביי אנא נמי מהדין קרא אמרי ואקשי לי רב דימי ממאי דהני פשעים דלאו בני קרבן נינהו דלמא הנך דבני קרבן נינהו כדתנן ארבעה מביאין על הזדון כשגגה אמר ליה רבין רוב פשעים לאו בני קרבן אמר ליה מידי רוב כתיב אלא אמר אביי מרישיה דקרא והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ותניא ד)עונות אלו זדונות וכן הוא אומר [4]עונה בה ואת כל פשעיהם לכל חטאתם יד] (כל) למה לי לאקשויי לפשעים מה פשעים דלאו בני קרבן אף חטאים דלאו בני קרבן אבל חטאים דבני קרבן נינהו לא מכפר: חייבי אשמות תלויין כו': מנהני מילי א"ר אלעזר טו] אמר קרא [5]מכל חטאתיכם לפני ה' וגו' חטא שאין מכיר בו אלא המקום יום הכפורים מכפר אמר רב תחליפא אבוה דרב הונא ה)(בר תחליפא) משמיה דרבא קדמייתא נמי לא טז] תיתי למפשטיה

בא על הנבלה. כלומר על ספק איסור לאו: **לא מתנית.** איך שונה (ד) משנה וברייתא: גליון **לא מתנית.** למה לא למדת קמיה דרבה והיית יודע כמוני. עכ"ה: **לבית הספק.** דקלת איסור כל דהו בעינן: **מאי טעמא דאמרו לו.** אשם תלוי בא על איסור כל דהו כגון לאו דנבלה: **דכתיב.** באשם תלוי אשר לא תעשינה בשגגה ואשם דאפילו ליכא שגגה אלא במידי דלאו דהיינו שלא תעשינה חייב: **חמש אשמות.** אשם גזילות ומעילות שפחה חרופה ונזיר ומצורע: **אשם תלוי אינו מכפר כפרה גמורה.** דלכי מתיידע ליה מייתי חטאת: **ודלא כר"א.** דאי כר"א דאמר בא על ספק נבלה נמצא אשם תלוי דספק נבלה מתכפר כפרה גמורה דלכי מתיידע ליה לאו בר חטאת הוא: **אין אחר מכפר כפרתו.** שאם מעל בשוגג ולא ידע ועבר עליו יום הכיפורי' ואחר כך נודע לו מביא אשם מעילות וכן כולן: **מנהני מילי.** דאשמות ודאין לא מכפר יום הכיפורים עלייהו: **מה פשעים דלאו בני קרבן.** דפשעים היינו יז] מרדין שמורד ברבו וכן הוא אומר מלך מואב פשע בי (מלכים ב ג): **אף חטאים דלאו בני קרבן.** כגון נבלה מכפר עלייהו יום הכפורים אבל חטאים דבני קרבן כגון חטאות ואשמות ודאין לא מכפר. וטעמא דמכפר אתלויין מפרש לקמן: **דלא בא לכפר על עבירות מצוה ידועה.** כדאמר בפרק קמא דשבועות (דף ז.) על טומאה שיש בה ידיעה בתחלה כשנטמא ידע ואין בה ידיעה בסוף כשנכנס לא ידע שהוא טמא וכשיצא לא נודע לו שנכנס בטומאה שיביא קרבן שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד יח] שיודע שנכנס למקדש טמא ויביא בעולה ויורד אבל נודע לו שחטא ונכנס למקדש בטומאה אינו מכפר הילכך לא מכפר החטאים דבני קרבן משום דזוטרא כפרתיה אבל שעיר המשתלח דנפישא כפרה דיליה דמכפר על עבירה שנודע לו שחטא כדאמרינן בפרק קמא דשבועות (שם:) על כל עבירות שבתורה הזדונות והשגגות הודע ולא הודע כו' אימא דעל חטאים דבני קרבן נמי מכפר: **והתודה עליו.** בשעיר המשתלח: **ומעטיה קרא בשעיר המשתלח.** לאשמועי' דאף על גב דנפישא כפרתו אפילו הכי אבני קרבן לא מכפר: **על הזדון כשגגה.** בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (לעיל דף ט.): **איתמר נמי.** כאביי: **מן רישא דקרא.** כלומר מדרישיה דקרא לגופיה יט] וסיפיה מייתר להן דרשא: **עונה בה.** והא מזיד הוא דכתיב ברישיה דקרא כי דבר ה' בזה וגו': **לאקשויי** כ] **חטאת** (ה) **כו'.** והשתא ליכא למיפרך דרב דימי דאם כן דלבני קרבן קאתי לא לכתוב קרא פשעיהם דהא כתיב עונות ולכתוב חטאתם דמשמע בני קרבן דסתם חטאת בני ו) קרבן אלא מדכתיב פשעיהם מופנה לדרוש דברוב פשעיהם קמיירי: **שאין מכיר בו.** שלא נודע לו שחטא: **קמייתא נמי.** דחייבי חטאות ואשמות ודאין כו' דחייבין להביא אחר יום הכיפורים ליכא

אשם תלוי בא על הנבלה. פירש בקונטרס על ספק איסור לאו. מ"ט דאמרו לו כא] אשר לא תעשינה בשגגה ואשם. כב] נראה דלא קאמר שיהא חובה להביאו כג] (לרבנן) [לדאמרו לו] על עבירת לאו דהא כתיב כד] ולא ידע אטו על אכילת ספק נבלה לייתי ולא על ודאי אכילת נבילה אלא נראה דלא ידע ליה דקרא לענין חובה ולענין דבר שאם יודע לו יביא על שגגתו חטאת ואית להו ג"ש דמצות מצות אבל אהני ליה לא תעשינה דאף על כה] העבירות לאו יכול להביאו ורבנן דדרשי גזירה שוה דמצות לאפוקי לאו דלא מייתי עליה כלל:

צריך עיון שלא מצאתי תוספות יותר

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ח מהלכות שגגות הלכה א:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם: ויקרא ד כז
2. וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם: ויקרא טז טז
3. וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה: ויקרא טז כא
4. כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפַר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָה בָהּ: במדבר טו לא
5. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: ויקרא טז ל

◆

שיטה מקובצת

א] אומרים אין מביא: ב] אומרים לי המתן אות ו' נמחק: ג] אמר רבה מ"ט אות א' נמחק: ד] אמר רבה אות א' נמחק: ה] להלן דבר שזדונו: ו] תיבות כפרה גמורה נמחק: ז] מתידע ליה לא: ח] מנא הני מילי. גליון פי' דאין יוה"כ מכפר אחייבי חטאות ואשמות ודאין וכן לקמן אמר אימא כי מתידע לאחר יוה"כ לא לייתי חטאת וקשה לישני אמר קרא לכל חטאתם דאתי לכלל חטאת אחר יום כפורים דהכי משני בפ"ק דשבועות (דף ח ע"ב) כי פריך ונכפר כפרה גמורה ונראה למהר"ם [דהתם] גבי שעיר (פנימה) [הפנימי] שאין מכפר רק אקודש ומקדש שייך לשנויי הכי אבל שעיר המשתלח דמכפר על כל עבירות אף [אנבלה] שאין בה קרבן לא שייך למימר דאתי לכלל חטאת כלומר דמחייב עדיין להביא קרבן דזה אינו דהא מכפר על עבירה שאין בה קרבן ושמא שאני התם דכתיב וכפר על הקדש לכל חטאתם כלומר אין מכפר עד שיביא חטאת אבל האי לכל חטאתם כתיב בתר קרא דהתודה ועיין בתוס' (לעיל) [דשבועות] (דף ח ע"ב). מהר"י ז"ל: ט] חטאים דבני קרבן: י] על עבירות מצות ידועה אבל שעיר המשתלח דמכפר על עבירות מצות ידועה. גליון לא מצי למימר דר"ל מידי דבר חטאת לפי דעל זה אנו דנין לומר דאין מכפר אלא מידי [דלאו] בר קרבן א) ולא מצי למימר אם חטא במזיד ס"א דעל מצוה ידועה דשעיר הנעשה בפנים אינו מכפר עליו הא ליתא דהא אמרינן בפ"ק דשבועות דשעיר הנעשה בפנים מכפר על [זדון] טומאת מקדש וקדשיו אלא צריך לפרש דאינו מכפר על מצוה ידועה שאינה של טומאת [מקדש וקדשיו] כו' דשעיר (פנימה) [הפנימי] [אינו] מכפר [אלא] על טומאת מקדש וקדשיו (אלא) ור"ל שעיר פנימי שאין מכפר על שאר עבירות שאינה של טומאת מקדש וקדשיו אבל שעיר המשתלח מכפר נמי על שאר עבירות וה"ה דמצי למימר זה מרובה כפרתו וזה אין מרובה כפרתו. תוס' הר"י ז"ל: יא] עליו את כל: יב] פשעים דלאו בני: יג] דילמא הני דבני קרבן וכ"ת א"כ לשתוק קרא [מפשעיהם] לפי דעכשיו אין יורד התלמוד למדרש הך קרא דאורחיה דקרא למכתב כל העיורים פי' כל העונות שמכפר וצריך לומר בפ"ק דשבועות גבי שעיר (פנימה) [הפנימי] דדריש לקרא לא פריך הכי לפי דהתם בשעיר הפנימי שאין מכפר רק על טומאת מקדש וקדשיו דאין בהם קרבן במזיד אבל הכא בשעיר המשתלח שמכפר על כל העבירות פריך שפיר. תוס' הר"י ז"ל: יד] חטאתם למה לי לאקשויי חטאים לפשעים: טו] אלעזר א"ר אושעיא אמר: טז] לא. ס"א איכא למפשטיה: יז] מורדין שמורד: יח] שנודע לו שנכנס: יט] לגופיה סיפא מייתר אות ו' נמחק: כ] לאקשויי חטאים כו' אות ת' נמחק: כא] לו אמר קרא אשר: כב] ואשם דאפילו ליכא שגגה אלא במידי דלאו דהיינו שלא יעשה חייב נראה: כג] תיבת לרבנן נמחק: כד] מביא ולא תיבת לייתי ל"ש: כה] על עבירות לאו אות ה' נמחק:

מסורת הש"ס

א) [לעיל כב:], ב) שבועות ז:, ג) [לעיל ט. ע"ש], ד) [יומא לו:], ה) רש"ק מ"ז, ו) בס"א: דסתם חטא בעי,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי ר' אליעזר בנדבה. נ"ב ולמה לי על נבלה: (ב) שם אבל חטאות דבני קרבן נינהו לא מכפר: (ג) שם אמר ליה אביי אנא נמי: (ד) רש"י ד"ה לא מתנית וכו' משנה על ברייתא הס"ד: (ה) ד"ה לאקשויי חטאת לפשעים כו' והשתא:

◆

רבינו גרשום

אשם תלוי נמי בא על הנבלה. אם אכל ספק נבלה אע"ג דאין בה אלא איסור לאו בעלמא: והאנן תנן אין מביא כו'. ולא מיתוקמא כרבנן ואי כר' אליעזר קאמרת הא ר' אליעזר סבר דאפילו בנדבה נמי אתי כ"ש אנבילה: א"ל חנניא מ"ט לא מתנית. מ"ט לא למדת קמי מר קמי רבה והיית יודע כמו אני דזימנין סגיאין תניתה קמיה אשם תלוי בא על הנבילה ואמר לי הא מני ר' אליעזר דאמרו לו לבבא בן בוטא המתן עד שתכנס לספק כלומר דאפילו בספק כל דהו דאפי' איסור לאו כגון נבילה מביא אשם תלוי: מ"ט דאמרו לו. דלא הניחו לו להביא עד שיכנס לספק דאמר קרא גבי אשם תלוי אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם: ילפי מצות מצות מחטאת חלב. כתיב באשם תלוי מצות וכתיב בחטאת (חלב) מצות דכתיב ביה ונודעה החטאת אשר חטאו עליה וכתיב בעריות לצרור לגלות ערותה עליה בחייה מאי האי עליה דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת אף כאן נמי: ואשם תלוי אינו מכפר כפרה גמורה. אלא לכשיודע לו מביא חטאת ודלא כר' אליעזר דאמרו לו דהא אמר אשם תלוי בא על הנבלה ובנבלה מכפר הוא כפרה גמורה דהא לכשנודע לו אין מביא כלום דאין חייבין עליה לא חטאת ולא אשם ודאי: רבינא אמר הכי קאמר חמש אשמות. אין אחר כלומר יוה"כ אין מכפר כפרתן דלכי מיתידע ליה אחר יוה"כ בעי מייתי אשם ודאי אשם תלוי מי שמחוייב אשם תלוי יוה"כ מכפר כפרתו דלכי מתיידע ליה לאחר יוה"כ דהוה מחוייב אשם תלוי לא מייתי כדתנן כו': מה פשעים דלאו בני קרבן נינהו. דפשעין אלו המרדין וכן הוא אומר מלך מואב פשע בי אף חטאת דלאו בני קרבן נינהו כגון עשה ולא תעשה שאין בהן חיוב כרת אבל חטאין דבני קרבן נינהו לא מכפר יוה"כ: דלא מכפר. שעיר הנעשה בפנים על עבירת מצות ידועה כגון טומאת מקדש וקדשיו שצריכין ידיעה בתחלה ובסוף והעלם בינתיים אלא מכפר על שיש בהן ידיעה בתחלה ולא בסוף כדאמר במסכת שבועות: אבל שעיר המשתלח דמכפר על עבירות מצוה ידועה אימא לך כו'. אלא מהכא והתודה עליו דהא כתיב בשעיר המשתלח ומעטיה קרא כלומר דהקיש חטאים לפשעים למימרא דעל חטאים דבני קרבן לא מכפר יום הכיפורים: ממאי דהאי פשעים. דהנך זדונות דלאו בני קרבן נינהו דילמא הנך דבני קרבן נינהו כדתנן ארבעה כו' ואהני מכפר אף לכל חטאתם נמי דבני קרבן נינהו מכפר: איתמר נמי כי אתא רבין. דאביי גופיה מודי ליה דקשיא ליה הא: וא"ל רבין. האי ואת כל פשעיהם ברוב פשעים קא מיירי דלאו בני קרבן נינהו ולא בהני ד': א"ל אביי מידי רוב קאמר. פשעים סתם כתיב ומשמע נמי הני ד': אלא אמר אביי מרישיה דקרא כו'. ומייתר האי ואת כל פשעיהם לאקושי ואין משיבין על ההקיש: קדמייתא נמי חייבי חטאות ואשמות ודאין דחייבין להביא אחר יוה"כ:

א) נראה דל"ל ולא מצי למימר דעל מצוה ידועה ר"ל אם חטא במזיד דשעיר הנעשה בפנים וכו'.